

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Лариса Ворона,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної освіти,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Voronali@ukr.net

Тетяна Антощук,
здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня,
спеціальності 016.01 Спеціальна освіта.
Логопедія. Спеціальна психологія
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
(м. Лубни, Полтавська обл.)
tetanaantosuk777@gmail.com

Актуальність дослідження спричинена активним впровадженням інклюзивної освіти в практику та обумовлюється невимовною складністю навчання дітей з особливими освітніми потребами. До того ж, з кожним роком підвищується інтерес до роботи в системі інклюзивної освіти та психолого-педагогічного супроводу дітей цієї категорії в ЗЗСО. Питання інклюзивної освіти в Україні з кожним днем стає все актуальнішим. Значну кількість нормативних актів, що мають забезпечити впровадження інклюзивного навчання було розроблено саме останнім часом.

Мета дослідження: на основі теоретичного аналізу виокремити та обґрунтувати педагогічні умови організації інклюзивного освітнього процесу в ЗЗСО.

Сучасний етап розвитку національної системи освіти в Україні характеризується стійким вектором на гуманізацію та забезпечення рівних прав для всіх учасників освітнього процесу. Пріоритетним напрямом стає розвиток інклюзивного навчання, яке передбачає не лише фізичну присутність дитини з особливими освітніми потребами (ООП) у класі, а й створення спеціального освітнього середовища, що максимально сприяє її гармонійному розвитку та соціалізації.

Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами можливий за умови врахування наступних чинників: спеціальної освіти фахівців, науково обґрунтованого психолого-педагогічного вивчення дитини, психопрофілактики, психолого-педагогічної корекції та психологічного консультування [1, 2].

Система психолого-педагогічного супроводу спрямована на реалізацію низки критично важливих завдань. Передусім, вона

фокусується на актуалізації внутрішнього потенціалу дитини, яка потребує додаткової підтримки, забезпечуючи умови для її особистісного зростання та самореалізації.

Стан розвитку національної системи освіти в Україні загалом зосереджується на гуманізації на належному рівні, оскільки кожна особа та учень з особливими освітніми потребами повинні бути рівноправними і кожен заслуговує на рівний доступ до послуг. Одним з основних напрямків є перспективна та інклюзивна освіта, яка не лише про присутність дітей з особливими освітніми потребами (ООП) у класі, а й про надання їм спеціального навчального середовища, яке дозволить максимально розвиватися та соціалізуватися. Для здійснення спеціальної освіти науково обґрунтоване психологічне та педагогічне вивчення дитини, психопрофілактика, психологічна та педагогічна корекція та психологічне консультування є основними аспектами цієї системи (наприклад, існує багато важливих завдань, які ми хочемо досягти через психологічну та педагогічну підтримку, щоб бути залученими до розвитку наших дітей та їхнього майбутнього, оскільки важко визначити рішення через те саме. Робота над гуманізацією освітнього простору є важливою частиною процесу. Наші учні живуть у відносинах в одному середовищі, щоб уникнути стигматизації та дискримінації. Це також включає професійну підтримку для вчителів - щоб допомогти їм бути в світі турботливих та різноманітних особистостей. Те ж саме стосується і партнерства з батьками, де батьки отримують консультацію стосовно своєї дитини, її навчальні навички та майбутнє соціальне благополуччя. Перш за все, це оцінка психофізичного стану дитини, яка забезпечує постійний моніторинг для відстеження еволюції дітей у поведінковому сенсі. По-друге, соціально-психологічна модель, яка створює середовище для інтеграції дитини в суспільство, також є важливою в основі.

Реалізація супроводу здійснюється за декількома стратегічними напрямками: діагностичний, корекційно-розвитковий та психологічна підтримка учасників освітнього процесу.

Діагностична робота проводиться для вивчення індивідуального профілю дитини, що включає оцінку рівня когнітивної сфери, емоційно-вольових особливостей, навчальної мотивації та комунікативних здібностей. Це дозволяє визначити відповідність розвитку віковим нормам та виявити приховані ресурси дитини.

Корекційно-розвитковий напрям спрямований на мінімізацію впливу порушень та стимулювання процесів соціалізації. Основними завданнями якого є:

- розвиток сенсорного сприймання та навичок просторового орієнтування;
- формування компенсаційних способів діяльності для успішного навчання;
- розвиток саморегуляції та життєво важливих компетенцій;
- соціально-комунікативний розвиток та інтеграція в групу однолітків.

Збирається інформація про когнітивну силу та когнітивну здатність, психоемоційний та соціальний стани, динамічний розвиток особистості та ідентичності, а також про психологічне здоров'я та самооцінку.

Підтримка також включає цільову психологічну допомогу (корекція, консультування) як для дітей, так і для батьків. Нарешті, підтримка включає роботу через життя дитини, щоб вона була добре підготовлена до задоволення своїх фізичних та психічних потреб.

Успіх системи психологічної та педагогічної підтримки для дітей з особливими потребами залежить від того, який соціальний поведінковий та особистісний розвиток вони проходять у потрібний час, оскільки це робить соціалізацію між деякими дітьми кращою соціально та академічно. Особлива фаза для спостереження - це соціальна зміна, де дитина рухається відповідно до своєї власної творчості та комунікативних навичок. Це вказує на те, наскільки важлива психологічна та педагогічна підтримка. Кожна дитина повинна бути заохочена та розвиватися соціально. Відповідне освітнє середовище, науково обґрунтовані освітні програми, спеціалізована навчальна програма та освітні методи, що підтримують дитину в цілому, призведуть до здатності дитини з певними фізіологічними вадами відчувати себе частиною колективу, формувати позитивне ставлення до навчання та підвищувати рівень успіху.

Ми робимо висновок, що успіх інклюзивного процесу визначається не лише наявністю відповідних ресурсів, а насамперед динамічністю та гнучкістю всієї системи супроводу. Таким чином, якісний психолого-педагогічний супровід є складною, багаторівневою системою, де гуманістичний підхід до особистості дитини домінує над стандартизованими методиками. Завдяки фаховій підтримці інклюзія еволюціонує від формального зарахування дитини до класу до створення реального підґрунтя для її самореалізації. Такий підхід трансформує навчальний кабінет із місця фізичної присутності на простір соціальної інтеграції, що сприяє гармонійному розвитку особистості як у шкільній спільноті, так і за її межами

Список використаних джерел:

1. Засенко В. В. До проблеми особистісного підходу у навчанні дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі :наук.-метод. зб. / за ред. : В. І. Бондаря, В. В. Засенка. К. : Науковий світ, 2006. Вип. 8. С. 85–88.

2. Недозим І. В., Скрипник Т. В. Система технологій психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі. Ідеї гуманної педагогіки та сучасна система інклюзивного навчання : Зб. матер. Всеукр. науково-метод. конференції, присвяченої 97-річчю від дня народження В. Сухомлинського (м. Кіровоград, 29-30 вересня 2015 р.). Кіровоград: «Ексклюзив-систем», 2015. С. 379-382.

3. Попелюшко Р. П. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами в інклюзивному навчанні // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», №1(9)/2014. С. 109-113.

4. Прохоренко Л. І. Діагностика психологічного супроводу навчальної діяльності школярів із затримкою психічного розвитку. Особлива дитина: навчання і виховання. 2016. № 3 (79). С. 36–44.

5. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек.] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.